

УДК 821.161.2.09:801.6 Ю.КЛЕН(092)
<https://doi.org/10.31891/2415-7929-2022-23-4>

КУЗЬ В. В.
Хмельницький університет управління та права

ЖАНРОВО-СТИЛЬОВІ ОСОБЛИВОСТІ МАЛОЇ ПРОЗИ ЮРІЯ КЛЕНА

У статті досліджено специфіку творення Юрієм Кленом малої прози в жанрово-стильовому аспекті, звернено увагу на індивідуальні модуси художнього буття, метафізичний ракурс моделювання дійсності. На конкретних прикладах здійснено спробу аналізу жанрово-стильової своєрідності малої прози, увиразнивши специфіку проявів екзистенції, неопізнане й ірраціональне в людському «Я» крізь призму стильової динаміки, психологічних аспектів. Доведено, що словесна передача звуків, пісень чітко і емко розкриває слухове сприйняття, наповнює твір глибинними асоціаціями, допомагає персонажам глибше пізнати світ. Музичність підсилює внутрішній образ героя, його мрії і сподівання. Нами вперше уточнено й проінтерпретовано жанрову специфіку оповідання «Яблука».

Ключові слова: жанр, стиль, синтез мистецтв, антиципування, химерна новела, екзистенція, психологічні аспекти.

VALENTYNA KUZ
Khmelnytskyi University of Management and Law

GENRE AND STYLISTIC PECULIARITIES OF YURI KLEN'S FLASH FICTION

The article examines the peculiarities of Yuri Klen's flash fiction creation in the genre and stylistic aspect, drawing attention to the individual modes of artistic existence, the metaphysical perspective of modeling reality. Using specific examples, an attempt was made to analyze the genre and stylistic originality of flash fiction, highlighting the peculiarities of the existential manifestations, the unknowable and irrational in the human Self through the prism of style dynamics, psychological aspects. It has been proved that the verbal transmission of sounds and songs clearly and exhaustively reveals auditory perception, fills the work with deep associations, and helps the character to learn more about the world. Musicianship enhances the inner image of the hero, his dreams and hopes. For the first time, we have clarified and interpreted the genre peculiarities of the short story "Apples".

It has been revealed that the linguistic ornament enriches the lyrical prose of Yuri Klen. Although ornamental poetics is modeled only in certain parts of texts, it performs fundamental functions for the entire prose work, because it expresses various leitmotifs, more comprehensively reveals the perception of the world, creates multi-aspect subtexts, intensifies the suggestive function of the word, space-time parameters, more clearly illuminates the point of view of the characters. The linguistic ornament in the short story "Apples", in the novellas "Medallion", "Acacia", "Adventures of the Archangel Raphael" makes it possible to reach the level of the ontological field of social reality, to identify the philosophical line, to expand or change the scale of the artistic world, that is, the depicted one. In the Yuri Klen's prose, ornamental poetics is distinguished by the associativity of thoughts, images, the sophistication of sayings, the richness of metaphors and other artistic devices of representation. Lyrical prose of the writer reveals the position, attitude of the narrator to his perception of the environment, society, life, his thoughts, feelings and experiences.

Keywords: genre, style, synthesis of arts, anticipating, fanciful novella, existence, psychological aspects.

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями

Творчість українського письменника-неокласика Юрія Клена (Освальда Бургардта) доволі широко відома, переважно як поета. Як прозаїк він менш відомий для українських читачів. Адже свої прозові твори писав по війні, мешкаючи за кордоном – це одне оповідання, три новели, чотири нариси та «Спогади про неокласиків» написав, що увійшли до третього тому його творів за упорядкуванням сина В.Бургардта і редакцією Є. Маланюка (том вийшов друком 1960 року в Торонто (Канада). Звісна річ, за радянської доби прозова спадщина не могла бути в широкому доступі бібліотек України. Тому, прочитавши уважно твори письменника, нас зацікавила тема, винесена у заголовок статті в аспекті розкриття неординарного художнього світу, індивідуального стилю, жанрової імпровізації, поєднання традицій і новаторства.

Аналіз досліджень та публікацій

Життєтворчість Клена відбита, як в дзеркалі, у працях сестри поета Жосефіни Бургардт [9], В. Кримського, О. Филиповича, І. Качуровського, Д. Чижевського. Сучасні дослідники творчості письменника Ю. Ковалів, О. Томчук, І. Набитович, В. Просалова, В. Чобанюк звернули увагу на новаторство поезики і висвітлення проблематики в художній практиці письменника. Зокрема І. Набитович зауважує: «Художня проза Юрія Клена – найменш досліджена царина його творчості. Однак кілька прозових художніх творів, написаних ним в останні місяці життя, є, безперечно, цікавим явищем у сучасному українському письменстві» [6]. Свого часу В. Кримський, аналізуючи світогляд письменника, заявляв, що «Юрій Клен став національним письменником України» [4, с. 19], Ю. Лавріненко назвав письменника «співцем української духовності». Так, його проза і поезія просякнута національними мотивами, змодельована в кращих традиціях українського художнього слова. Оскільки попередні дослідники не розглядали жанрово-стильові параметри прози Юрія Клена, тому наша стаття є спробою розкрити означену літературознавчу проблему.

Формулювання цілей статті

Мета статті – на конкретних прикладах проаналізувати жанрово-стильову своєрідність малої прози Юрія Клена, увиразнити специфіку проявів екзистенції, неопізнане й ірраціональне в людському «Я» крізь призму стильової динаміки, психологічні виміри.

Виклад основного матеріалу

Насамперед зауважимо, що дослідники, йдучи за автором, характеризують малу прозу Юрія Клена як новелістичну. Насправді епічна форма твору «Яблука» вказує на жанрову ознаку оповідання. Адже, за визначенням О. Колінко, новела – це «невеликий за обсягом прозовий епічний твір про незвичайну життєву подію з несподіваним фіналом, сконденсованою та яскраво вимальованою дією» [3, с. 547]. Новелі властиві лаконізм, яскравість і влучність художніх засобів, строга й усталена побудова оповіді. Оповідання хоч і наближене до новели, але в ньому змальовується одна подія, сформована з кількох персонажів та однолінійного чіткого сюжету. В оповіданні важливу функцію виконує художня деталь, мовний орнамент. Різняться оповідання від новели випуклішою композицією, описами природи, предметів, явищ, роздумів, відступів. Всі ці жанрово-стильові особливості спостерігаємо в оповіданні «Яблука», вони є стрижневим компонентом в розгортанні сюжету і подій, що трапилися на шляху головного персонажа, 22-річного козака Антона Перебийноса.

Він повертався із Січі додому, «багато чого навчився за два з половиною роки в Січі Запорізькій: бути чуйним і завжди напоготові; бути щедрим і не відлічувати грошей, коли платиш; пам'ятати, що шаблю дано не на те тільки, щоб скарби добувати, а щоб боронити кволого проти дужого і бідного проти багатого, а паче за все, берегти кодекс неписаний чести лицарської, що наказує не думати про власну безпеку, коли йдеться про те, щоб захистити знедоленого» [1, с. 33-34].

Козак їхав попід паркан, за яким виднівся сад. Запах яблук звабив юнака скуштувати їх, загасити спрагу. Прив'язавши коня до явора, він перескочив через паркан. Назбирав яблук, уже хотів йти, як долинув до нього з білого дому мелодійний звук піаніно і дівоча пісня: «Сушиш мене, в'ялиш мене, / як вітер билину / мудрий будеш, як здобудеш / молоду дівчину» [1, с. 36]. Юрій Клен майстерно вдається до зображення тактильних, зорових і слухових образів. В оповіданні відчутний синтез мистецтв музики, малярства, графічних ліній, пісенної творчості. Художник-пейзажист словесними образами змальовує вечір літньої пори, коли місяць піднявся високо й освітлював простір. Автор вдається й до зображення словесної музичності, виражаючи те, чим живе персонаж: неспокій чи радість, сумніви чи мрії про щастя. Словесна передача звуків, пісні ясно увиразнює слухове сприйняття, наповнює твір глибинними асоціаціями, допомагає персонажеві глибше пізнати світ. Музичність підсилює внутрішній образ відважного юнака, який, щоб краще почути слова пісні, підійшов ближче до відчиненого вікна, заховавшись за розлогим каштаном. Мову персонажа доповнює відступ всезнаючого автора: «Хоч серце в Антона Перебийноса було вояцьке, але ж чи в двадцять два роки могло воно не мріяти про дівчину – дівчину, образ якої давно склався в його уяві, як ідеал жіночої краси: вона мусіла мати ясне, як льон, волосся, дугасті чорні брови і темно-карі очі» [1, с. 36].

Так прозаїк поволі підводить читача до розвитку наступних подій. Троє охоронців схопили Антона і повели до будинку з білими колонами. Сюжетна колізія набуває авантюрного змісту, бо коли його привели до покоїв, то його зустрів батько Оксани (це вона грала на піаніно і співала). Він звелів аби до ранку подумав і сказав, чи піде під вінець з його дочкою. Звелів охоронцям завести хлопця до Оксани. Виявляється, вона чекала на іншого Антося, батько якого був поляком. Екзистенційні параметри передаються крізь призму переживання духовного життя молодих людей: хлопець бачить Оксану вперше, а вона не може видати своїх почуттів на зовні. Вранці козак відмовляє полковникові одружитися. Полковник наказує випустити трьох вовків. Оксана хвилюється за долю козака, відчиняє двері в підземний потаємний хід. На козака чекає засідка. Охоронці повертають козака назад до Оксани, яка, схлипуючи, зізнається, що полюбила його з першого погляду. А він усім єством відчув, що дівчина є отим його вимріяним ідеалом.

Прикметно, що в оповіданні «Яблука» для читача підказкою стосовно розв'язки твору слугують психологічні принципи антиципування, передбачення. Особливо тоді, коли до двору прибув справжній закоханий панич-Антось і якого полковник звелів відпустити. Той відв'язав коня і тікав так, що аж курява за ним піднялася. А козак-Перебийніс приголубив Оксану, заспокоїв і таки погодився стати з нею під вінець – романтична розв'язка. Як слушно зазначає О. Томчук, «дещо схожа на добру, наївну казку, новела «Яблука» метафорично утворює віру письменника в чисте, без міри потужне прагнення бачити світ гармонійним, красивим, як ота «симфонія вечірнього саду» полковника Сагайдака» [7]. У творі екзистенційні мотиви підсилені дискурсом психологізму, характерного для західноєвропейської літератури того часу (проза Юрієм Кленом датована 1947 роком). Це були творчі шукання прозаїка, який намагався змоделювати художній світ за кращими зразками української літератури, наблизивши її до європейської. Очевидно, автор захопився філософськими ідеями, цікавився психологією, психікою, популярними філософськими працями С. К'єркегора, З.Фрейда, Ф.Ніцше, К.Юнга, А.Бергсона та ін.

У новелі «Медальйон» прозаїк у центр нарації поставив дихотомію добро/зло, проблему людини, її самопізнання, віднайдення себе у світі, і розвиває хід оповіді через трансляцію історій кожного з персонажів – рятівника княгині Андрія Гармаша і бандита Йосипа Барика. Зав'язка твору – пригодницька: у Славуті

княгиня Сангушко з чотирилітньою дочкою правила кіньми. Хлопчики на околиці вулиці Цвітоської запускали паперового змія. Коні злякалися, «божевільним гonom помчалися далі». За хвилину повіз міг впасти в прірву, але навперейми коням вибіг Андрій Гармаш, схопив за вудила й сам потрапив під коні, що спинилися. Княгиня одвезла пораненого до лікарні, щодня навідувала його, приносила продукти.

Автор виніс у заголовок художню деталь – медальйон, який розкриває психологічний портрет персонажа. Медальйон проходить червоною лінією через увесь твір, несе змістове й ідейно-емоційне навантаження, як елемент художнього образу. У нагальній справі княгиня змушена була виїхати до Парижу, тож, відвідавши у лікарні Андрія, вона «зняла з шиї золотий, синьоємальовий медальйон, в якому був мініатюрний її портрет з донькою на руках, і надягла йому на спогад про чудесне врятування» [1, с. 96-97].

Образи людини і світу новеліст подає досить оригінально – то через добро і милосердя, то через обман, підступ і хижацтво. Рецепція двосвіття добра і зла сприймається очима наратора й всеснаючого автора у форматі кінематографічного монтажу. Новела Юрія Клена є внутрішнім синтезуючим чинником, що увиразнюється крізь призму специфіки ідіостилію, жанрово-стильового експериментування у матриці мандруючого головного персонажа. Останній, одужавши, «соняшними шляхами мандрував до Криму». Він мандрував світом двадцять років, навіть до Архангельського краю заблукав. Нарешті вирішив повернутися додому, до рідної Славути. І тут автор уводить в художній текст ще одного персонажа – Йосипа Барика, «з яким колись (років п'ять тому) мандрував в околицях Кривого Рогу» [1, с. 100]. Негативний персонаж змальований всеснаючим автором з гіршого боку. Барика – антитетичний образ честолюбивого, трудящого, непитушого Андрія Гармаша: «Не була з Йосипа Барики путня людина. Десять він покинув напризволяще жінку і дітей, роками вже не бачив їх і ними не цікавився. Що заробив, те здебільшого пропивав. Безліч разів за бешкети, а вісім разів за кримінальне злочинство покутував у в'язниці. Він намагався затягти Гармаша до кожного шинка і сердився, коли той не йшов йому на руку» [1, с. 100]. У такий спосіб письменник актуалізує проблему абсурдності буття, образ двосвіття прекрасного і потворного, свободи людини і свободи вибору, правди і брехні.

Стрівши на своєму шляху злочинця, Гармаш розповів йому чисту правду про княгиню, про подарований нею золотий медальйон, з яким не розлучається й досі. На такі слова підступний Барика докоряв йому, «що Гармаш був дурнем, не скористав зі щастя, яке само давалося йому до рук; він же такою мірою прислужився княгині, що міг вимагати від неї, бог зна якої винагороди, а вона не відмовила б, бо Сангушки найбільші на Волині багатії» [1, с. 101]. Обрана жанрова форма ідентифікує й сам зміст новели крізь призму деталі. Знову ж таки, реципієнт опиняється в передчутті трагічної розв'язки, «спрацьовують» психологічні принципи антиципування, оскільки зло не може довго існувати. Ночуючи у лісі, Барика фізично знищив Гармаша, дістався до Славути.

Ідучи дорогою відчув, як щось сповзає по шиї, то розв'язався ланцюжок. Медальйон впав на дорогу перед повозом. Він зігнувся за коштовним медальйоном – коні його збили на смерть. А княгиня, зобачивши у руці свій медальйон, подумала, що це і є Андрій Гармаш. Заопікувалась похороном, поставила на його могилі пам'ятник і була щаслива, «що сплачує тепер другу частину свого великого боргу» [1, с. 104]. Звичайно, за авторською версією раціональна концепція зображення людини і світу вимальовується в деталях з художнім домислом, бо в житті могло трапитися по-іншому, але автор вважав, що читача зацікавить саме така розв'язка: добро перемогло зло в образі княгині, яка гуманно поставилась до смерті насправді негідника, зробила все по-людськи. Автор раціональний твір завершує на ірраціональній ноті, акцентуючи на християнських цінностях, їхніх принципах, значення яких були далекі для Барики. Однак добродетель, благородство княгині Сангушко «Господь у незреченній благості і мудрості своїй ту жертву прийняв» [1, с. 105].

Химерна новела «Акація» змодельована з низки асоціацій, ретроспективних сплетінь, містичних натяків, а поруч з ними на перше місце проступає концепція краси природи і духовного світу Ганни. Краса довкілля, пахощі кетягів акації сповнили озоном душу головної героїні-княнки: «Крізь широко розчинені двері глянула Ганна на веранду. Росяні пахощі линули звідти. На столі, немов віщуючи про вічну перемогу життя над смертю, в недоторканності свіжій, в ареолі ранкового сонця, розпади́стим кущем білів великий букет акацій» [1, с. 32]. Водночас жінку, яка виношує свого первістка, утримує від небезпеки психічний стан якогось неприємного передбачення, а для читача – підказка на фоні психологічної антиципації. Головна думка твору Юрієм Кленом розкрита в його статті «Бій може початися», в якій йдеться: «Храм Грааля, що зноситься в нетлінному царстві духа – це більша реальність, аніж матеріальний довкілляний світ з його мінливим обличчям. Ми маємо в даному разі платонівський реалізм, який протиставляємо реалістичному матеріалістичному» [2, с. 94]. Метафізичний ракурс моделювання дійсності підсилює психологічний вплив на читача, чіткішого сприйняття ним ліричного образу Ганни. Автор вдається до зображення орнаментальної поетики, до опису предметного ряду, що асоціюється в уяві героїні, котру переслідують контури марення, передчуття майбутньої небезпеки з якимись дивовижними фатальними знаками-символами: метелик з підсмаженими крильцями, згорілий роман «Анни Кареніни» Лева Толстого, образ молоха-корабля уособлюється в її уяві страшним видовищем. Специфіку проявів екзистенції, неопізнавання й ірраціональне в людському «Я» автор моделює крізь спектр стильової динаміки, психологічні виміри. Екзистенційні нюанси увиразнюють внутрішній світ Ганни, коли вона перебуває на кораблі «Лев Толстой», щоб відплисти до чоловікових родичів у Прохорівку; сни-візії також оприсутнені в жіночій душі. Крізь сон вона усвідомлює

дивне хворобливо-химерне видиво в тривкому і хаотичному ланцюгові асоціацій, що перетворюється в чужий для неї, навіть у ворожий, світ. Містика наповнює її єство і містика її рятує від погибелі: вона вже на палубі корабля «Лев Толстой», її нудить, її знову охоплює марення, вона бачить білу пляму на березі, ні то не пляма, то жінка продає жмутик акації. Їй захотілося його купити, аби запахом перервав нудоту. Незважаючи на два гудки, вона стрімголов кидається на берег, купляє цвіт акації, «занурюється всім лицем в оте біле море пахощів; чує за спиною третій гудок пароплава, та він уже не роздирає їй душу, ні, він аніяк не впливає на неї. Обернувшись, вона бачить, як відпливає від берега «Лев Толстой» [1, с. 28].

За авторським версіюванням, марення Ганни, містичні передбачення, уявлення, що склалися задалегідь, хвороблива фантазія в її свідомості нової трагедії стає справжньою: уже вдома з газетної інформації дізналася, що корабель, на якому мала пливти, потерпів катастрофу, в пожежі загинули люди. Прочитавши невтішну новину, молода жінка з полегшенням скидає з душі внутрішній тягар, отой психологічний баласт, що тиснув на неї усі дні перед від'їздом у Прохорівку. В структуру новели автор залучив гармонійну красу природи, образність, підсилену колористикою: «синява Дніпра», «з відтінками смарагду зелень берегів», «у сонці розмарені хвилі», «маленький діамантовий дощ» тощо. Мав рацію Ю. Шерех, коли у посметрній згадці писав про новели Юрія Клена, які «відзначаються внутрішньою одухотвореністю, що протистоїть нищоті, побутовій приземленості. Герої його прози здатні розбудити в собі й в оточуючому світі високі почуття. В гостросюжетних ліричних новелах письменника своєрідно поєднується щоденне з надсвітнім, а за перипетіями сюжету рельєфно проглядає «не завжди збагненна, але виразна духовна суть» [8, с. 2].

Символічна форма художньо-іраціонального світу втілена у новелі «Пригоди архангела Рафаїла», зачин – розмова двох архангелів Михаїла і Рафаїла, для яких існує лише позачасовість: «Ми – ясні озера, що віддзеркалюють славу Господню... О, як би то цікаво було втілитися на кілька днів у людину, жити її стремлінням, не відчувати за собою ланцюг подій минулих, ані бачити картин майбутніх, на коротку мить обійняти короткий відтинок життя і вкласти в нього тугу за вічністю, відчутти, чим є людське страждання і туга, про яку говориться в піснях, пізнати нарешті, чим є таке почуття, як ненависть, зовсім невідома нам» [1, с. 64-65]. Рафаїл на кілька місяців «перетворюється» в людську подобу під іменем Андрона Лукича Вертопраха. Означене художнє перевтілення є антитезним біблійного (ангельського) світу людському. Слушною є думка Романа Мниха, що твір Клена «явно протистоїть традиції української класичної новели. Предметом зображення тут є не знакова ситуація соціально-історичної дійсності, а майже для буденного життя фантастична подія – перевтілення архангела. Власне новелістичною (жанровою) у творі є сама тема: життя такої постаті, як архангел є явищем незвичайним» [5, с. 121].

Вбираючись в людське тіло, архангел прагне удосконалити, лікувати людину. Антитезні рефлексії освітлюють думки співрозмовників, позначені колористикою й абстрактними іменниками, «спалахи Михайлових думок мали багряну відтінь, тоді як у Рафаїлових була прозора голубінь. І випадкові перехожі, спостерігаючи ту гру зірниць, милувалися феєрією невиданих кольорів» [1, с. 57].

Інтертекстуальна гра біблійними текстами в новелі «Пригоди архангела Рафаїла» співмірна з модерною літературою, а за Р. Мнихом, навіть літературою постмодерною [5, с. 123], хоча, правду кажучи, на час написання новели Юрій Клен не знав такої дефініції, як постмодерн, термін літературні критики широко почали вживати в 60-70-х роках ХХ століття. Головна ідея твору антропологічна – занурення в духовну сферу людини з проєкцією на морально-етичне вдосконалення, коли архангел Рафаїл «присутній» на судових процесах в СРСР, слухає беглуді звинувачення та вирoki. Спостерігаючи, він бачить в людині двосвіття, що відбито у дихотомії ангельського (божественного) і сатанинського. Удосконалити людину до божественного образу життя надто складно. Письменник свої філософські роздуми вкладає в уста наратора, роздумуючи над Рафіїловим зоренням земного світу, над проблемою людського існування: «Він зрозумів, як важко людині, ніколи не бачивши краси небесної і слави Господньої, а тільки догадуючись про її існування, крізь темряву торувати ту дорогу, що йде вгору. Він врешті зрозумів, що плисти в мінливому, бурхливому потоці ставання, самому шохвилини міняючись, складніша річ, аніж, вийшовши довершеним і докінченим з рук Творця, перебувати у стані буття нерухомого, у стані блаженства, задалегідь тобі приреченого» [1, с. 77]. Іншими словами, автор апелює до людини, яка повинна дотримуватись Божих заповідей, Біблійних приписів, більше творити добра на землі, а для цього повинна створити прекрасний світ у собі, тоді й зовнішній світ подобрішає.

Висновки з даного дослідження і перспективи подальших розвідок у даному напрямі

Новели й оповідання Юрія Клена свідчать, що прозаїк був схильний до оновлення жанрово-стильової системи українського художнього твору, інтелектуалізувавши і психологізувавши його. Автор вивів психологічні типи, голоси яких зазвучали різними тональностями, а композиція, сюжет, стилістичні параметри по-особливому оновилися засобами ліричної та орнаментальної поетики за зразками західноєвропейської культури. В оповіданні «Яблука» порушена проблема ідентичності (тотожності), яка зреалізована через ідеї спадкоємності поколінь, козацької вольності, ментальних характеристик українця. Письменник, вихований і сформований в українському середовищі, як бачимо, і за кордоном творив українською мовою високохудожні твори. Жанрово-стильові особливості прози увиразнюють психологічний

простір, немаловажну роль виконують й художня деталь, синтез мистецтв. Впадає у вічі раптовість (новела «Медальйон»), що є художнім прийомом, який сприяє авторові емотивніше висловити думки й почуття, відтворити своєрідність оповіді, розкрити індивідуальні риси персонажів, передати авторське бачення подій і ситуацій.

Оригінально виписана й новела «Пригоди архангела Рафаїла», що репрезентує стильову модель української модерної літератури в діаспорі кінця 40-х років XX століття. У ній прозаїк розкрив цінності, які групуються довкола людини, котра завжди прагнула знайти своє місце у світі, хоча ніхто такого місця не гарантує, тому криза антропоцентризму стала визначальною у XX столітті. Юрій Клен по-новому поглянув на цю проблему, вдавшись до освітлення ірраціонального пізнання світу і людини в ньому. Він актуалізує інтуїтивні методи пізнання, непідвладні розумові. Автор задекларував пріоритет емоцій, волі, містичного осяяння, інстинкту, позасвідомого, уяву. Його «архангели» – це специфічно людське існування в світі, яке сприймається як позамежове (трансцендентальне) щодо натуралістично-психологічних вимірів буття. Вдавшись до «перевтілення» архангела Рафаїла в людську подобу, у такий спосіб автор намагався показати як людині духовно треба удосконалити свій внутрішній світ задля загального добра.

Перспективи нашого подальшого дослідження творчості Юрія Клена бачимо в його поглибленому вивченні поетичних текстів, а також «Спогадів про неокласиків», що, з нашого погляду, розширить горизонти адекватної оцінки естетичного явища, внеску письменника в історію української літератури першої половини XX століття, як й української культури загалом.

Література

1. Клен Юрій. Твори / за редакц. Є. Маланюка. Торонто: Фундація імені Юрія Клена, 1960. Т. 3. 223 с.
2. Клен Юрій. Бій може початися. *Українське слово*. Кн. 2. Київ, 2001. С. 87-94.
3. Колінко, О.П. «Цілий світ у краплі води»: щодо дефініції жанру новели. *Актualiнi проблеми слов'янської філології. Серія: Лінгвістика і літературознавство*: Міжвуз. зб. наук. ст. 2009. Вип. XXI. С. 546-550.
4. Кримський В. Храм Грааля (До проблеми світогляду Юрія Клена). Зальцбург-Інсбрук: Звено, 1948. 20 с.
5. Мних Р. Новела Юрія Клена «Пригоди Архангела Рафаїла»: декілька штрихів до інтерпретації твору. *Творчість Юрія Клена в контексті українського неокласицизму та вісниківського неоромантизму*. Дрогобич, 2004. С. 117-123.
6. Набитових І. Антиципаційна архітектоніка містичної новели Юрія Клена «Акація». URL: <https://uchika.in.ua/tvorchiste-yuriya-klena-v-konteksti-ukrayinsekogo-neoklasicizm-v2.html?page=4>
7. Томчук. О.Ф. Проза Юрія Клена: проблеми інтерпретації. URL: <http://studentam.net.ua/content/view/8561/97/>
8. Шерех Ю. Пам'яті поета. *Арка*. 1947. № 6. С. 2-3.
9. Oswald Burghardt, Jurij Klen: Leben und Werke / von Josefine Burghardt. München: Verlag Ukraine, 1962. 112 s.

References

1. Klen Yuriy. Tvory` / za redakcz. Ye. Malanyuka. Toronto: Fundaciya imeni Yuriya Klena, 1960. T. 3. 223 s.
2. Klen Yuriy. Bij mozhe pochaty'sya. Ukrayins'ke slovo. Kn. 2. Ky'yiv, 2001. S. 87-94.
3. Kolin'ko, O.P. «Cily'j svit u krapli vody`»: shhodo definiciyi zhanru novelty`. Aktual'ni problemy` slov'yans'koyi filologiyi. Seriya: Lingvisty'ka i literaturoznavstvo: Mizhvuz. zb. nauk. st. 2009. Vy'p. XXI. S. 546-550.
4. Kry'ms'ky'j V. Xram G'raalya (Do problemy` svitoglyadu Yuriya Klena). Zal'czburg`-Insbruk: Zveno, 1948. 20 s.
5. Mny'x R. Novela Yuriya Klena «Pry'gody` Arxangela Rafayila»: dekil'ka shtry'xiv do interpretaciyi tvoruu. Tvorchist' Yuriya Klena v konteksti ukrayins'kogo neoklasy'cy' zmu ta visny'kivs'kogo neoromanty'zmu. Drogoby'ch, 2004. S. 117-123.
6. Naby'tovy'ch I. Anty'cy'pacijna arxitektonika misty'chnoyi novelty` Yuriya Klena «Akaciya». URL: <https://uchika.in.ua/tvorchiste-yuriya-klena-v-konteksti-ukrayinsekogo-neoklasicizm-v2.html?page=4>
7. Tomchuk. O.F. Proza Yuriya Klena: problemy` interpretaciyi. URL: <http://studentam.net.ua/content/view/8561/97/>
8. Sherex Yu. Pam'yati poeta. Arka. 1947. №6. S. 2-3.
9. Oswald Burghardt, Jurij Klen: Leben und Werke / von Josefine Burghardt. München: Verlag Ukraine, 1962. 112 s.